

STANOVSKI TEDNIK ZA SLOVENSKO DIJASTVO. — IZHAJA VSAK PETEK. — LETNA NAROČNINA: DIJASKA 16 DIN, NEDIJASKA 26 DIN, PODPORN VSAJ 30 DIN. — POSAMEZNA ŠTEVILKA 75 PAR. — UREDNIŠTVO IN UPRAVA V LJUBLJANI V STRELIŠKI ULICI 12/II. — ČEKOVNI RAČ. ŠT. 16.078.

LETO II.

LJUBLJANA, PETEK, 4. FEBRUARJA 1938.

ŠTEV. 21.

„Dejanje“, „Entscheidung“

Pred nekaj dnevi je izšla prva številka mesečnika »Dejanje.« Tiska ga Zadržna tiskarna v Ljubljani. Za uredništvo in izdajatelja odgovarja Miro Jeršič, eden izmed glavnih sotrudnikov bivše krščansko marksistične »Besede«. Članke so prispevali sledeči: Edvard Kocbek, Jakob Šolar, Bogo Grafenauer, Janez Logar in Maks Jeza. Izhaja kot mesečnik za gospodarstvo, kulturo in politiko. Poleg domačih člankov ima list tudi štiri prevodne članke.

Kot je razvidno iz prve številke, zastopa list na političnem polju izrazito slovensko smer, na kulturno načelnem piše v prilog »ponudene roke«, t. j. sodelovanja katoličanov z marksisti; gospodarska smer še ni izrazita.

»DOKUMENTI«

Pod rubriko »Dokumenti« je objavljen prevod dveh člankov. Eden o »Septu« — je vzet iz švicarskega lista »Die Entscheidung«. Ne zanima nas tukaj vprašanje »Septa« samega, saj se je o tem že pisalo, pač pa bi radi opozorili na način, kako ta švicarski »dokument« prikazuje vso zgodbo.

Tudi ne bo odveč, če se podrobneje seznanimo z listom, ki nudi »Dejanju« tako verodostojna poročila.

KAJ PRAVI ŠVICARSKA »ENTSCHEIDUNG« O »SEPTU«

»Ne moremo dovolj krepko poudariti — poroča »Entscheidung« — da ustavitev lista »Sept' nima prav nobene zveze z versko cerkvenim stališčem.« Rešitev te zadeve vidi ta švicarski »dokument« v nasprotstvu med vodstvom dominikanskega reda v Rimu in med francoskimi škofi; vendar da je bil general dominikanec, p. Gillet, Francoz k temu koraku prisiljen. Od koga? Od italijanskega fašizma. In v tej žalostni luči da se nam razkriva resnični položaj Cerkve v fašistični Italiji in Cerkve sploh. Stališče dominikanskega reda je bilo tem težje —

piše dalje ta švicarski humorist — ker je italijanska država pred daljšim časom vrnila redu najstarejši dominikanski samostan St. Sabina. In taki darovi obvezujejo . . .

Skratka za »Entscheidung« je stvar taka: Vatikan je usužnjen fašizmu, zato za »Septov« konec ni odgovorna Cerkev, ker je šlo le za politične interese italijanskega fašizma.

Srečni Vatikan, srečni dominikanci, ker ste našli pevca fašistične sužnosti, kakor je nekdan našel Jeruzalem v preroku Jeremiji pevca babilonske sužnosti! Koliko solz, čeprav krokodilovih, je potočila ta usmiljena »Entscheidung« nad vašo nesrečo!

ČIGAVA JE TA »ENTSCHEIDUNG«?

To humoristično bakanje lista bi gotovo ostalo le pri svoji zabavni plati, če nas ne bi motilo vprašanje, kako je prav za prav s tem listom, na katerega se mlado »Dejanje« tako izvestno sklicuje.

List »Die Entscheidung« je pred nedavnim časom začel izhajati v Luzernu z namenom, da budi katoliško zavest spričo sodobnih vprašanj. Znani nemški publicist jezuit F. Muckermann ga takole ocenjuje v »Lettres de Rome« 20. januarja 1937.:

»Ali je treba gledati znamenje bolezni v dejstvu, da razvoj tega tednika dosedaj nikakor ni blesteč? Njegovi najbolj odkritosrčni prijatelji so se že ločili od njega, celo njegov ustanovitelj sam. Zdi se, da to dokazuje, kako težko je ustanoviti kritično revijo, ki bi delovala koristno in plodno. Nasprotno pa more stališče takega lista prinesiti resno škodo. Kajti namesto da bi list krepil katoliško fronto, služi le temu, da daje nasprotnikom argumente in dela krivico katoličanom, ki hočejo v javnem življenju ostvariti svoj ideal . . . Kajti zdi se nam, da taka kritika dejstev vodi le do razbijanja katoliških obrambnih postojank.«

To je torej list, na katerega se naslanja ko-

maj rojeno »Dejanje«. Pričakovali smo, da bo naša nova revija razlagala katoliška dejstva iz pristno katoliških virov, ne pa iz listov sumljivega značaja.

V vrašnju španske vojne je »Die Entscheidung« zavzela podobno stališče kot bivši »Dom in svet«. Isti Muckermann je ugotovil v »Lettres

de Rome« ignoranco njenih urednikov v tem vprašanju. Prav tako moramo ugotoviti njihovo ignoranco tudi v vprašanju »Septa«.

Žalostno pri tem pa je zlasti dejstvo, da si je »Dejanje« že v prvi številki izbralo za botra list, ki služi le temu, da »daje nasprotnikom argumente, katoličanom pa dela krivico.«

Kako torej mi s komunisti?

V decembru l. 1937. je več francoskih škofov obiskalo sv. očeta v Rimu. Ob tej priliki jim je papež v smislu svoje okrožnice »Divini Redemptoris« dal nekaj važnih navodil, kako vršiti apostolat med komunisti. Cerkvi sovražni tisk je takoj zagnal krik, da se je papež izjavil za sodelovanje s komunisti. Resnica pa je čisto drugačna. Rimska revija »Lettres de Rome« (15. jan. 1938.) povzema ta navodila v šest sledečih stavkov:

RESNICA O »PONUDENI ROKI«

1. Cerkev mora komunistom izkazovati krščansko ljubezen v prav posebni meri:

a) ker so komunisti v skrajni in neposredni nevarnosti;

b) ker je nevarnost, da bodo potegnili ves svet v neizmerno razdejanje;

c) ker so komunisti Cerkev mnogo preganjali.

2. Cerkev razlikuje med komunizmom in komunisti; ko skrbi za komuniste, dela to zato, da bi jih rešila iz komunizma, ki ga ima za največjo nevarnost za človeštvo.

3. Ljubezen do komunistov mora spremljati neutrudno delo za razkrinkanje komunističnih zmot in utvar.

4. Cerkev ne more sodelovati s komunističnimi organizacijami, ki je njih neposredni ali daljni cilj razredni boj.

5. Sv. oče je dal vernikom navodila za apostolat, nikakor pa se ni spustil v pogajanja s komunističnimi poglavarji.

6. Najbolj uspešno sredstvo za spreobračanje komunistov in za obrambo pred komunistično nevarnostjo je praktična krščanska ljubezen. Ta poziv k ljubezni, posebno slovesen in ganljiv, je značilna poteza vseh teh izjav vrhovnega pastirja.

LAŽI IN ZMOTE

Moglo pa se je predvidevati, da bodo nasprotniki Cerkve papeževe besede svojevoljno tolmačili in njegovo misel celo potvarjali. Nekaj značilnih primerov:

L' OEUVRE, 23. dec. 1937.

(glasilo franc. radikalnih socialistov).

»Papež koncem koncev ne odklanja ponudene roke komunistov. Toda pod pogojem, da ti dajo gotova jamstva.

Morda bo prišel dan — zlasti na Francoskem — ko bo jasno povedano, katera so ta jamstva.«

POPULAIRE

(glasilo francoske socialistične stranke).

»Bodo li torej poglavarji katoliške Cerkve, ponudeno roko komunistov sprejeli? Ali res hočejo organizirati, kot jih že dolži hitlerjevski tisk, anti-fašistično križarsko vojsko s pomočjo marksistov?«

MAURICE THOREZ, tajnik franc. komunistične stranke, na IX. strankinem kongresu

»Tovariši, nujno povabite sedaj katoličane in kristjane, da pristopijo k odborom medsebojne pomoči, da sodelujejo v odborih Ljudske fronte, da vstopijo v zvezne sindikate za ostvaritev sindikalne enotnosti, da delujejo v 'Splošni mirovni zvezi'.«

KAJ PA DELAVSKA PRAVICA?

Zelo nas pa boli, da se mnenju teh zagrizenih sovražnikov Cerkve pridružuje tudi »krščansko socialistična« Delavska Pravica dne 5. jan. 1938. Takole piše:

»Razvoj socialnih in političnih vprašanj je tudi v Franciji privedel tako daleč, da je bilo treba jasne odločitve o možnosti sodelovanja katoličanov in katoliških strank s strankami Ljudske fronte, posebno glede sodelovanja z marksisti, s komunisti in socialisti... Mladinske in delavske organizacije francoskih katoličanov imajo z desničarji in monarhisti skupno samo čisto versko stran, v javnem življenju pa ne morejo drugam kakor z Ljudsko fronto...«

KARDINAL GERLIER JE OBSODIL TAKO PISANJE

Na podobno tolmačenje papeževih besed je opozoril tudi lyonski nadškof kardinal Gerlier in ga takole obsodi:

»Nekateri mislijo, da razumejo, ali pa se delajo, kakor da bi razumeli, da je papež s svojimi besedami raztrgal tiste sijajne strani v okrožnici 'Divini Redemptoris' in da zdaj sanja o Bogu si ga vеди kakšni nemogoči in pošastni zvezi s tistimi, ki jih je sam označil za nespravljive. Ne izmišljam si tega. Kajti v nekaterih listih onkraj meje smo brali, da papež vzpodbuja katoliške voditelje k zvezi z marksizmom, z Moskvo. Povem vam, potem ko sem slišal odmev globoke papeževe misli, da pomeni ta trditvev ne vredno izdajstvo misli svetega očeta.«

In svoj članek zaključuje Delavska Pravica z besedami: »Naše geslo pa je samo: Naprej!«

Treba je jadrati proti vetrovom in plimi ter upati v Boga tem bolj, čim bolj se zdi, da je položaj obupen. (Sv. Ignacij.)

ZAKAJ PONUJA ROKO KOMUNIST?

Komunist vabi katoličana v organizacije, ki so jih mednarodni voditelji komunizma ustanovili zato, da izvajajo v njih svoj program. Komunist misli, da se bo katoličan, če se pusti pritegniti k revolucionarnemu delovanju, hitro znebil svoje vere. Vsaj Lenin je bil tega mišljenja (gl. Lettres de Rome, jul. 1936. 132), in Lenin je imel veliko spretnost, pridobivati vsakovrstne ljudi za svoje gibanje. Komunist ponuja roko katoličanu zato, da bi ga izvalil iz katolicizma v materialistični komunizem.

KAKO VABI KOMUNISTA KATOLIČAN?

Kadar pa ponuja roko katoličan, se spominja dobrega Pastirja in izgubljenega sina. On ponuja roko zato, da ljudi rešuje iz npravne in duhovne nevarnosti in jih vodi h Kristusu. Katoličan bo komunistu skušal vljudno in brez žalitve dopovedati, kako nevaren je za človeško družbo nasilni nauk o

razrednem boju; poučil ga bo, da more samo Jezus Kristus dati svetu mir in odrešenje, razložil mu bo, da on, katoličan, ne more vstopiti v vse te »fronte«, eno hujšo od druge, ki hočejo pospeševati edinole razredni boj, kajti on, katoličan, se hoče posvetiti edinole spravi ljudi po krščanski ljubezni.

* * *

Če bi tudi Delavska Pravica razumela na tak način pomen papeževih besed, potem bi ji že smeli verjeti, da piše »v pravem duhu katoliške vere in evangelijskih načel«, kot nam to ona ponovno zatrjuje.

Vprašamo se:

Zakaj se »Delavska Pravica« dela gluho za popolnoma jasne besede papeževe v okrožnici »Divini Redemptoris«:

»Komunizem je nekaj bistveno slabega, zato v prav nobeni reči ne bo z njim sodeloval, komur je mar krščanske kulture.«

Iz govora patra F. Muckermanna

na dunajskem tečaju delavskih duhovnikov

ZA DELAVCE NAJBOLJŠA METODA

Jezuit Friderik Muckermann je poudarjal, da ni boljše metode za pridobivanje mladih katoliških delavcev, kakor je delo belgijskega kanonika Cardijna. Izrazil je veselje, da so katoličani vendar enkrat že prišli od samih teorij k praktičnemu delu. Tudi danes, ko je pesimizem prevzel vse kroge, tudi mnoge katoliške, je z doslednim delom mogoče doseči velike uspehe. Tudi danes je mogoče velikim mestom in celim pokrajinam ohraniti krščansko obilježje in ga tudi vrniti, če so ga že izgubila.

POELSOVO DELO

Pokazal je na veliko delo, katero je napravil holandski duhovnik msgr. dr. Poels v mestu Limburg. Tam so v zadnjih letih odprli nove rudnike in jih dvignili morda do najbolj cvetoših na svetu. Zato se je v pokrajini Limburg zbralo ogromno število rudarskega delavstva in je mesto Heerlen postalo novo industrijsko središče.

Tudi v tem novo nastajajočem industrijskem središču so bile vse nevarnosti za vero in Cerkev, kakor povsod drugod po svetu, toda vsled idealnega dela dr. Poelsa je vstalo tako veliko socialno delo, da je že vnaprej zaustavilo pot marksizmu.

IDEJA STANOVSKIH DRUŠTEV — SIJAJNA RESITEV!

Pri tem čudežu, ki se je zgodil v današnjih dneh, pa je praktično življenje nosila in vodila teorija, ki se je v praktičnem življenju izkazala kot sijajna. To je ideja stanovskih društev, v katerih je holandski katolicizem organiziran na svetnem področju.

Samoumevno je, da je vodstvo stanovskih društev v rokah laikov, v vseh vprašanjih vere in morale so pa ta društva kajpada neposredno podložna cerkveni avtoriteti.

Važno za ta stanovska društva je neko gotovo pojmovanje o človeku in človeški družbi sploh. Delavec živi pod drugačnimi kulturnimi pogoji, kakor kmet in ta zopet pod drugačnimi, kakor intelektualce.

In stanovska društva so pač upoštevala to diferenciacijo, ki je že po naravi in kulturi podana. Ta organizacija je človeka, ki ga je spravila v svoje vrste, prevzela kot celega človeka in kot takega tudi vzgajala in obdelovala, ne pa morebiti samo pod enim vidikom, n. pr. koliko v podjetju zasluži, ali kakšne so njegove higijenske razmere, ali morda verske razmere, marveč je vedno upoštevala celega človeka.

Organizacija, zgrajena na teh principih, se na Holandskem imenuje stanovsko društvo.

PIJ XI. PRIPOROČA TAKA DRUŠTVA

Da je ta princip dober, potrjuje sam Pij XI. v § 68. enciklike »Divini Redemptoris«. Papež v tej encikliki poudarja, da moški in ženske, ki živijo v enakih kulturnih prilikah, že po naravi spadajo k isti organizacijski skupini. In ravno to je razumel dr. Poels pretvoriti v kri in meso. In zato so ravno te

organizacije poklicane, da zanesejo ono ureditev v človeško družbo, kakor je idealno naslikana v okrožnici »Quadragesimo anno.«

TO JE DELAVČEVA ORGANIZACIJA

Mladi delavci morajo biti organizirani v svojem lastnem okolju, v katerem živijo. Organizacija nikakor ne sme delavca na nek umeten način iztrgati in vzeti iz okolja, v katerem se nahaja.

Mladi delavec mora imeti neprestano občutek, da je organizacija, v kateri se nahaja, n j e g o v a organizacija, da je zaupana njegovemu vodstvu. Študijski krožki po teh organizacijah naj neprestano obravnavajo ono okolje, v katerem delavci živijo, in to kajpada pod vidikom krščanskih načel in zahtev.

KRASNI USPEHI STANOVSKIH DRUŠTEV

Ta stanovska društva delavcev so rodila krasne uspehe. Velika večina holandskih katoliških delavcev je organiziranih v teh društvih in 90% organiziranih je vestnih katoličanov, ki pogosto prejemajo svete zakramente in se zanimajo posebno za misijsko delo svete katoliške Cerkve. In baš to dejstvo je obvarovalo Holandsko, da je ni zastrupil komunizem, a na drugi strani je pa to tudi odbilo naval narodnega socializma, ki se je z veliko strastjo zaganjal v malo Holandsko iz sosedne Nemčije.

Na delo krščansko!

ZAROTA KAPUCARJEV, PARIŠKI ŠTRAJK IN VERDIEROVO PISMO

STARI SLEPARJI — NOVA ZVIJAČA

Francoski komunisti so v zadnjem mesecu zopet skušali v velikopotezni akciji potegniti tiste, ki bi se dali preslepiti starim frazam v novi obliki.

Naprej so odkrili »zaroto« proti »ljudski« vladi, nato so pognali sredi božičnih praznikov 200.000 delavcev v štrajk, prav v zadnjem času pa dopovedujejo vsemu svetu, da sta kardinal Verdier in sam papež sprejela ponudeno roko in toliko da ne rečejo, da sta že postala člana francoske komunistične stranke.

Pri teh neumnostih jim seveda sledi njihov tisk, vse ostalo nekomunistično javno mnenje pa se jim smeje.

Nasedel jim tudi pri nas ni nihče razen »Delavske Pravice« in tistih, ki so z njo.

KOMEDIJA S KAPUCARJI

Več kot dober mesec je, kar je francoska vlada z velikim hrupom polovila neke »zarotnike« proti državi in državnemu redu. Iz vsega hrupa pa kljub vsem preiskavam in kljub vsemu prizadevanju Ljudske fronte ni bilo druge senzacije, kakor ta, da je nazadnje prišla na dan neka druga zarota, namreč *komunistična*, ki je hotela z državnim udarom dobiti oblast v roke.

Neuspeh je bil tolikšen, da si notranji minister ni upal in tudi ni mogel odgovarjati na napade velikega dela francoskega tiska, ki ga je klical na odgovor, zakaj je uprizoril komedijo z »zarotniki«. Znameniti francoski žurnalista Vladimir d'Ormesson je v enem največjih francoskih dnevnikov zabil v obraz: »Z vso ostrobstvo zahtevamo od vlade, da naredi konec škandalu, ki škoduje do-

bremu imenu Francije in ki že vse predolgo traja«.

Ponesrečeni zvijači, ki je hotela s »fašistično zaroto« med množicami poceni pridobiti simpatije za Ljudsko fronto, se zdaj smeje vsa Francija in vsa Evropa.

Zato pa človeka neprijetno dirne, če bere v katoliškem delavskem listu take navčnosti, ki jih sicer verujejo samo najbolj kratkovidni komunisti: »Voditelje zarotnikov proti ljudski vladi (podčrtali mi) so v Franciji polovili in odkrili precej njihovih utrd in skrivnih zalag orožja in municije. Uporniki so bili vojaško organizirani.« Iz trditve, da bi komunisti pripravljali puč, se »Delavska Pravica« norčuje, kot da bi bili komunisti najbolj nesposobni za organiziranje raznih uporov in revolucij.

Ali »Delavska Pravica« ne ve, da taka vzgoja delavstva vodi na usodno pot?

PARIŠKI BOŽIČNI ŠTRAJK

Komentarni je gotovo zelo všeč, če more v Sovjetiji božično praznovanje s strahovanjem zatreti, drugod po svetu, kjer še ni edina oblastnica, pa vsaj pokvariti in prekršiti božični mir. Zato je bilo zanj gotovo zelo zabavno, ko je za letošnje božične praznike pognala v stavko 200.000 delavcev v Parizu, da ni bilo ne razsvetljave, ne živilskega trga, ne prometnih sredstev. Sam takratni predsednik ljudskofrontarske vlade Chautemps je izjavil o značaju božične stavke: »Sedanja stavka je izbruhnila v razmerah, ki ne dopuste nobenega dvoma o namerah njenih povzročiteljev... Tako ta težki socialni nered, ki je bil izzvan premišljeno in ki po krivici nadleguje pariško prebivalstvo, ne najde opravičila v nobenem socialnem razlogu.« (La Croix 30. XII. 1937.)

**V kratkem izide
NAŠA POT XV
Dr. Aleš Ušeničnik
»Katoliška načela«
str. 384.**

Stavka tudi ni prizadela velekapitalistov, ki imajo avtomobile, v shrambah obilne zaloge in lastne kuhinje. Tem ni bilo treba ob praznikih trpeti zaradi podzemeljske železnice in plina. Trpeli so zopet samo srednji sloji in proletariat. A kominterna je dosegla svoj namen, razburjenje in neredi v tistem času, ko vlada po vsem krščanskem svetu sveti mir.

Glasilo krščanskih socialistov je katoliški tisk, ki je pri nas poročal jasno resnico o tej stavki, ob sodilo, češ da se »popolnoma vjema z žurnali francoskega in mednarodnega velekapitala.« S čigavim pisanjem se pa ujema njihovo pisanje?

Na svetu nista samo velekapital in komunizem, ampak je vmes še marsikaj drugega.

Ali »Delavska Pravica« ne ve, da taka vzgoja delavstva vodi na usodno pot?

NALOGA NOVEGA RODU

Slovenski narod potrebuje v teh težkih časih idejnih zmešnjav vidcev in ne slepih vodnikov. Kdor ne gleda realno, kdor vsakemu geslu nasede, kdor je v svoji trmasti misli okamenel, ta je slep vodnik. Mladi, ki sedaj doraščamo, hočemo na boje v svetu gledati bistro, trezno in mirno z višine katoliških načel, da slovenski katoliški narod v nas ne bo dobil slepih vodnikov.

Zadnji rok za vezavo „Borcev“

Kdor hoče dati vezati lanskega letnika »Borcev«, naj to stori najkasneje do 12. februarja. (Glej tudi MMB, II, str. 40) Ljubljanski naročniki lahko izročijo svoj letnik v vezavo na ljubljanskem škofijskem ordinariatu, lahko ga pa tudi kakor ostali naročniki dostavijo, na upravo po pošti ali po poverjeniku.

Odg. urednik: Ciril Kovač (Ljubljana). Izdaja konzorcij (J. Prešeren, Ljubljana). Tiska Mislijska tiskarna, Groblje-Domžale (Jože Godina).

Ves iz sebe sem, ko slišim, kako kdaj pa kdaj kak potnik po vrnitvi iz SSSR brez vsakega sramu proglašča to državo bede in trpljenja za kraj, kjer ima ljudstvo svoje posebne pravice.

Roland Dorgelès